

ιστορία | ΠΟΠΜ, εκτός ενεργείας αεροσκάφη

ΑΒ Λάρισας, εκτός ενεργείας αεροσκάφη Πολεμώντας τη λήθη στην 110ΠΜ

Το 1995 η Π&Δ επισκέφτηκε την 110ΠΜ και κατέγραψε για πρώτη φορά τα εκτός ενεργείας αεροσκάφη της. Είκοσι ένα χρόνια μετά επιστρέφουμε στη Λάρισα για μια δεύτερη ματιά στους αεροπορικούς θησαυρούς της. Το ενδιαφέρον μας αυτήν τη φορά εστιάζεται όχι μόνο στα αεροσκάφη της Πτέρυγας, αλλά και στη συλλογή αεροσκαφών της 140 ΣΕΠΗΠ (Σμηναρχία Επιχειρησιακών Πληροφοριών Ηλεκτρονικού Πολέμου) πρώην ΜΑΦΚ (Μικτό Αεροφωτογραφικό Κέντρο), που βρίσκεται εντός της Αεροπορικής Βάσης Λάρισας και του γειτονικού ΑΤΑ (Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας).

Κείμενο-φωτογραφίες: Θέμης Βρανάς και Παναγιώτης-Ηλίας Βρανάς

Το Μνημείο Πεσόντων Αεροπόρων της 110 ΠΜ. Πολύ συγκινητική η «πτήση σε άνοδο» τμήματος του RF-84F «51-11294».

Farman III «Δαίδαλος»

ΙΣΤΟΡΙΑ | 110ΠΜ, εκτίθε ενεργείας αεροσκάφη

F-5A «63-8430»

Η 110 Πτέρυγα Μάχης με υπερεκατονταετή πλέον ιστορία (1912-2016, Π&Δ Νο 353, «Αεροδρόμιο Λάρισας-110ΠΜ, 100 χρόνια προσφοράς στην Πολεμική Αεροπορία») διαθέτει πενήντα εκτός ενεργείας αεροσκάφη δεκατριών διαφορετικών κύριων τύπων και παραλλαγών τους. Δεκαοκτώ από αυτά εκτίθενται σε πολύ καλή εξωτερική κατάσταση σε διάφορα σημεία της μαζί με το κάθετο σταθερό ενός T-33A και ένα αντίγραφο Henri Farman III. Είναι προφανές ότι αυτή η αφθονία ιστορικών αεροσκαφών την καθιστά μια από τις σημαντικότερες οάσεις προστασίας, διατήρησης και ανάδειξης της αεροπορικής μας κληρονομιάς, με κάποια από τα αεροσκάφη της να έχουν κυριολεκτικά «γράψει ιστορία» όχι μόνο στο ελληνικό αλλά και στο παγκόσμιο αεροπορικό σπέρμα!

Η πρώτη επαφή του επισκέπτη της ΑΒ Λάρισας με την ιστορία της γίνεται πριν καν περάσει την πύλη της: λίγα

μέτρα πριν από την είσοδό της εκτίθεται ένα σύγχρονο αντίγραφο του Henri Farman III ΔΑΙΔΑΛΟΣ, του αεροπλάνου με το οποίο ο πρωτοπόρος Έλληνας Αεροπόρος Δημήτριος Καμπέρος πέταξε για πρώτη φορά στις 13 Μαΐου 1912. Η παρουσία του τονίζει με τον καλύτερο τρόπο την πολύχρονη προσφορά της Πτέρυγας, που εδρεύει εκεί στην εθνική άμυνα της πατρίδας μας και αποτελεί μια πρόγερση για το τι θα συναντήσουμε εντός της 110ΠΜ.

Περνώντας την πύλη, τα F-5A «63-8430» και τα RF-84F «53-7588» υποδέχονται τον επισκέπτη θυμίζοντάς του την προσφορά των δύο αυτών τύπων, που καθένας τους παρέμεινε σε υπηρεσία με τα ελληνικά χρώματα για τριετήμια δεκαετίες (1956-1991 το RF-84F και 1965-2001 το F-5A). Το RF-84F βρίσκεται εκτός ενεργείας τουλάχιστον από τον Αύγουστο του 1990, ενώ το F-5A αποσύρθηκε το 1997, τη χρονιά που απενεργοποιήθηκε η 349ΜΑΗ (πρώην ΜΤΑ) «Χρόνος», η Μοίρα η οποία το αξιοποιούσε.

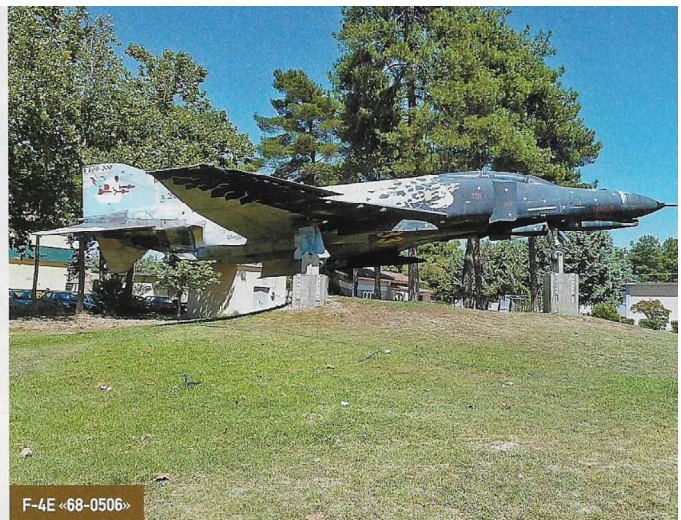
Μπροστά στο Διοικητήριο της 110ΠΜ πάνω σε ένα μικρό καταπράσινο ύψωμα ανακρίνουμε αυτό που κατά τους υπογράφοντες αποτελεί το ωραιότερο διακοσμημένο από αισθητικής και ιστορικής πλευράς αεροσκάφος της ΠΑ, το McDonnell Douglas F-4E SRA Phantom II «68-0506», της 337ΜΠΚ. Ο συνδυασμός του κλασικού σχήματος του Phantom με τον εμπνευσμένο διάκοσμο και την άψογη βαφή του το κατατάσσουν επάξια ανάμεσα στα ομορφότερα επετειακά αεροπλάνα σε παγκόσμιο επίπεδο!

F-84F «53-7050»

RF-84F «53-7588»

F-4E «68-0506»

Επόμενη στάση μας η συλλογή αεροσκαφών της 110ΠΜ δίπλα στο μικρό αθλητικό Μουσείο της. Έντεκα αεροσκάφη διαφορετικών τύπων αγκαλιάζουν το μνημείο πεσόντων της Πτέρυγας, τιμητική φρουρά στην ιερή μνήμη όσων αεροπόρων θυσιάστηκαν πιστοί στα ιδανικά και τις αξίες τους. Το ουραίο τμήμα του Republic RF-84F Thunderflash «51-11294» σε στάση ανάδου πίσω από το μνημείο και ο πέτρινος αετός δίπλα του συμβολίζουν τόσο την άυλη υπόστασή τους όσο και την άσβεστη μνήμη της θυσίας τους.

Πρώτο στη σειρά είναι το σπάνιο για τα ελληνικά δεδομένα Republic F-84G Thunderjet «51-9752», το ένα από τα μόλις δύο αεροσκάφη του τύπου που σώζονται σε Μονάδες της ΠΑ. Τη δεκαετία του 60 βρισκόταν σε απόθεση στην αεροπορική συλλογή του ΣΕΔΕΣ και πρωτοεμφανίστηκε στην 110ΠΜ το 1972. Αρχικά βρισκόταν μπροστά στο Διοικητήριο φέροντας τα αυθεντικά χρώματα της

F-84G «51-9752»

RF-84F «52-8728»

RF-104G «6692»

A-7E «159285»

F-102A «56-1232»

336ΜΔ/Β, τα οποία όμως αντικαταστάθηκαν τη δεκαετία του 90 με έναν απλό ασημί χρωματισμό συνδυαζόμενο, κατά πάσα πιθανότητα, με τη μετακίνησή του από το Διακηπτήριο στον χώρο του Μουσείου της 110ΠΜ. Τα τελευταία χρόνια το ασημένιο χρώμα του «19752» έδωσε τη θέση του σε μια άσχετη με την ιστορία του αεροσκάφους γαλάζια απόχρωση, που σαφέστατα υπαινίσσεται τον χρωματισμό του ακροβατικού σμήνους «Καρέ των Άσων». Δυστυχώς, όμως, δεν έχει την παραμικρή σχέση μ' αυτόν ούτε ως χρώμα ούτε ως διάκοσμος, ενώ πρέπει να τονιστεί ότι εκτός του χρωματισμού αλλοιώθηκε και το serial number (αναγραφή «19752»).

Δίπλη του *Republic F-84F Thunderstreak* «53-7050» που είναι και μοναδικός εκπρόσωπος του τύπου στην Πτέρυγα. Ας σημειωθεί ότι η 110ΠΜ υπήρξε η τελευταία επιχειρησιακή βάση των Thunderstreak κατά την απόσυρσή τους τον Αύγουστο του 1983.

Ακολουθεί το *RF-84F* «52-8728», ένα μοναδικό κειμήλιο για την 110ΠΜ αλλά και την ΠΑ γενικότερα, μιας και αποτελεί ταυτόχρονα το πρώτο και το τελευταίο *RF-84F* που πέταξε με τα ελληνικά χρώματα (πρώτη πτήση επί ελληνικού εδάφους 6 Αυγούστου 1956 και τελευταία πτήση 29 Μαρτίου 1991).

Δίπλη στο φωτοαναγνωριστικό *RF-84F* εκτίθεται το *Lockheed RF-104G Starfighter* «6692», το οποίο βρίσκεται στην 110ΠΜ τουλάχιστον από τον Μάιο του 1993. Τον Απρίλιο του 1996 είχε ήδη μετακινηθεί από τον χώρο απόθεσής του και περίμενε μαζί με το *F-102A Delta Dagger* το χρωματικό του... φρεσκάρισμα για να ενταχθεί στο Μουσείο της Πτέρυγας.

Σειρά έχουν τα Phantom του Μουσείου, το F-4E SRA «68-0481» και το RF-4E «69-7507». Την τελευταία του πτήση το συγκεκριμένο F-4E την πραγματοποίησε στις 16 Δεκεμβρίου 2005 και το RF-4E στις 23 Δεκεμβρίου 2010.

Το LTV A-7E Corsair II «159285» βρίσκεται στην 110ΠΜ και το Μουσείο της τουλάχιστον από τον Σεπτέμβριο του 2008. Με δεδομένη βέβαια την απόσυρση μόλις έναν χρόνο νωρίτερα (Μάρτιο του 2007) του συνόλου των εναννομεινάντων A-7H της ΠΑ, είναι απορίας άξιο γιατί δεν πραγματοποίησε την πτήση 116ΠΜ-110ΠΜ ένα A-7H ή ένα TA-7H, μιας και μόνο αυτές οι παραλλαγές του Corsair επικειρούσαν από την 110ΠΜ και ήταν άμεσα διαθέσιμα για ένταξη στο Μουσείο της.

Στο φτερό του A-7E βρίσκεται το Convair F-102A Delta Dagger «56-1232». Η αναγραφή του serial number κατά τα πρότυπα της USAF, 0-61232, σημαίνει ότι το αεροσκάφος είχε κλείσει πάνω από δέκα χρόνια υπηρεσίας. Συχνά το 0 παραφραζόταν σε O, το πρώτο γράμμα της λέξης «obsolete», δηλαδή απα-

χαιώμενο. Από το 1978, αμέσως μετά την απόσυρση του τύπου, και μέχρι τουλάχιστον το 1986 βρισκόταν στην 112ΠΜ. Στην 110ΠΜ το συναντήσαμε για πρώτη φορά τον Αύγουστο του 1990 και η ένταξή του στο Μουσείο της έγινε το 1996, όταν άλλαξε η αυθεντική παραγωγή τύπου Βιετνάμ με ένα ιστορικά λανθασμένο-ασημίχρωμα.

Δίπλη του εκτίθεται το Canadair Sabre CL 13A (F-86E) «19409», αυθεντικό αεροσκάφος του δεύτερου ελληνικού ακροβατικού σμήνους Ελληνική Φλόγα. Αυτό σημαίνει ότι η 110ΠΜ έχει το προνόμιο να μπορεί δυνητικά να εκθέσει δύο αεροσκάφη με τα χρώματα των ακροβατικών σμηνών μας, με το ένα μάλιστα εξ αυτών να έχει πετάξει ως μέλος της Ελληνικής Φλόγας. Αν θέλουμε να προχωρήσουμε κι άλλο τη σκέψη μας στην εκπροσώπηση των ακροβατικών σμηνών, θα μπορούσαμε να προτείνουμε και τη βαφή ενός F-5A με τα χρώματα της Νέας Ελληνικής Φλόγας!

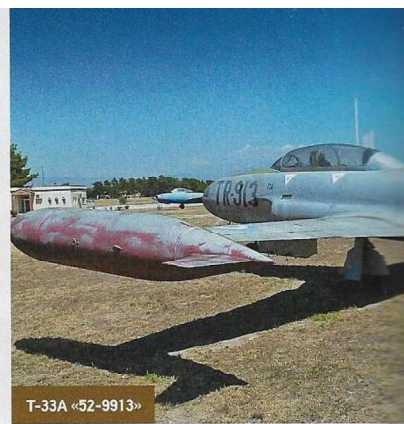
Μένοντας στη δεκαετία του 50, αμέσως μετά το Sabre συναντούμε το

ΙΣΤΟΡΙΑ | ΗΠΙΜ, εκτόξευσε ενεργές αεροσκάφη

F-5A «66-9209»

T-33A «52-9913»

Lockheed T-33A Shooting Star «52-9913» βαμμένο στα χρώματα εκείνης της περιόδου. Αποσύρθηκε τον Μάιο του 1993 και εντάχθηκε στο Μουσείο της 110ΠΜ.

Τελευταίο στη σειρά το Northrop F-5A Freedom Fighter «66-9209», ένα πρώην νορβηγικό αεροσκάφος που ήλθε στην Ελλάδα στις 29/8/1986. Αποσύρθηκε τον Σεπτέμβριο του 1992 και εντάχθηκε στο Μουσείο της Πτέρυγας. Κατά την άποψή μας, αυτό που πραγματικά λείπει από το Μουσείο είναι ένα RF-5A, αεροσκάφος που συνέδεσε άρρηκτα την υπηρεσία του στην ΠΑ με την 349ΜΤΑ και την 110ΠΜ. Η προσθήκη του είναι μάλλον εύκολη, καθώς υπάρχουν αρκετά αεροσκάφη του τύπου στην Πτέρυγα, κάποια σε πολύ καλή εξωτερική κατάσταση. Θα ήταν ευχής έργον να υλοποιούνταν μια

τέτοια σκέψη και το RF-5A να διατηρούσε την παραλληλή τύπου Βιετνάμ (ή SEA). Αν αυτό κριθεί αδύνατον, μπορεί να βαφεί ασημί κατά τα πρότυπα του RF-5A «69-7167» στην 113ΠΜ. Για να είναι βέβαια πιο αυθεντική η εμφάνιση των αεροσκαφών που είναι βαμμένα με ασημί χρώμα, θα πρέπει να σβηστούν τα αρχικά «ΠΑ» από το ρύγχος τους. Αυτό προτείνεται διότι το ασημί χρώμα χρησιμοποιήθηκε στις δεκαετίες του 50, 60 και 70, ενώ τα αρχικά ΠΑ άρχισαν να εμφανίζονται στη δεκαετία του 80.

Μπροστά στις εγκαταστάσεις της 337 Μοίρας εκτίθεται το T-33A «53-5494», μια μάλλον περίεργη επιλογή για μια Μοίρα που επιχειρεί με F-16C/D! Η... λύση του μυστηρίου βρίσκεται στο γεγονός ότι το T-33A εκτίθεται στον συγκεκριμένο χώρο για περισσότερα από είκοσι χρόνια, όταν στο

RF-5A «70-1620» στο 140 ΣΕΠΗΠ.

T-33A «53-5494»

γειτονικό κτήριο της 337Μ έδρευε η 370ΜΕΕ επιχειρώντας με τον τύπο. Στην είσοδο της 337Μ εκτίθεται το κάθετο σταθερό του εκπομπιμένου εδώ και τουλάχιστον δύο χρόνια T-33A «52-9561», φέροντας πάνω του μια υπέροχη ζωγραφιά με θέμα τον Spooky! Μετά την 337Μ σειρά έχει η 348ΜΤΑ, η οποία μπροστά στις εγκαταστάσεις της πάνω σε ένα μικρό ύψωμα εκθέτει το RF-4E «69-7535» και το RF-84F «52-8736». Το RF-4E βρίσκεται εκτός ενεργείας τουλάχιστον από τον Οκτώβριο του 2006 και το RF-84F μετέβησε σε κατηγορία Ε1, δηλαδή άχρηστου υλικού, τον Ιούνιο του 1991. Έχει ενδιαφέρον το γεγονός ότι σύμφωνα με διαταγή του ΓΕΑ της 18^{ης} Ιουλίου 2005 το RF-84F «52-8736» παραχωρούνταν προς έκθεση στον Δήμο Δεσκάτης, κάτι που τελικά προφα-

νώς δεν υλοποιήθηκε.

Εντός της ΑΒ Λάρισας η 140 ΣΕΠΗΠ (πρώην ΜΑΦΚ) έχει δικές της εγκαταστάσεις και μια αντιπροσωπευτική συλλογή τριών φωτοαναγνωριστικών αεροσκαφών που επιχειρούσαν από την 110ΠΜ.

Το RF-5A «70-1620» είναι το μοναδικό RF-5A σε έκθεση στην 110ΠΜ ευρισκόμενο εκτός ενεργείας από τον Μάρτιο του 1995. Το RF-4E «69-7519», το πρώτο RF-4E της ΠΑ που εκτέθηκε επετειακά βαμμένο στο Fairford κατά τη διάρκεια του Royal International Air Tattoo τον Ιούλιο του 2005, πραγματοποίησε την τελευταία του πτήση στις 18/2/2015. Φέροντας πλέον τα τυπικά αρχικά χρώματα της Luftwaffe αποτελεί την πιο πρόσφατη προσθήκη στη συλλογή αεροσκαφών της 140 ΣΕΠΗΠ. Η έκθεση του RF-4E θα

RF-4E «69-7535» και RF-84F «52-8736».

RF-4E «69-7519» στο 140 ΣΕΠΗΠ.

F-104G «6668» στο ΑΤΑ.

T-33A «52-9561»

F-5A «68-9083» στο ΑΤΑ.

μπορούσε να σηματοδοτήσει την έναρξη του σχεδιασμού απόκτησης ενός ακόμα φωτοαναγνωριστικού αεροσκάφους της ΠΑ, του RF-104G, όπου μπορεί να παραχωρηθεί το αεροσκάφος στο Μνημείο Πεσόντων και να αντικατασταθεί από ένα μοναδικό F-104G (που αναφέρουμε παρακάτω). Το RF-84F «52-7470» ήταν ένα από τα τελευταία τρία αεροπλάνα που πέταξαν στις 29 Μαρτίου 1991 σε σχηματισμό με τα «52-8728» και «53-7683» και έκλεισαν την επιχειρησιακή συλλογή του τύπου όχι μόνο σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο, καθιστώντας το ένα πολύτιμο έκθεμα για την 140 ΣΕΠΗΠ.

Προστατευμένο από τα στοιχεία της φύσης, το RF-84F «53-7683» αποτελεί το μόνο ιστορικό αεροπλάνο της 110ΠΜ, που φυλάσσεται όλο τον χρόνο μέσα σε καταφύ-

RF-84F «53-7683» προστατευμένο από τα στοιχεία της φύσης.

RF-84F «52-7470» στο 140 ΣΕΠΗΠ.

γιο αεροσκαφών HAS (Hardened Aircraft Shelter) και βγαίνει μόνο για να εκτεθεί στη γιορτή της ΠΑ!

Αν και χωροταξικά βρίσκονται εκτός των ορίων της 110ΠΜ, αξίζει να γίνει μια αναφορά και στα δύο αεροσκάφη που εκτίθενται στο ΑΤΑ, τα F-104G «6668» και F-5A «68-9083», αμέσως μετά την κεντρική πύλη του Αρχηγείου πάνω σε πανομοιότυπες τσιμεντένιες βάσεις. Το F-104G εκτίθεται στο ΑΤΑ τουλάχιστον από τον Ιούλιο του 1985 και το F-5A από τον Μάρτιο του 1998.

Εκτός από τα αεροσκάφη που εκτίθενται στην 110ΠΜ συναντούμε διάσπαρτα αεροσκάφη που κατά κύριο λόγο επιχειρούσαν από την Πτέρυγα και έχουν πια αποσυρθεί από την ενεργό υπηρεσία. Τα νέα τους καθήκοντα, αφού πρώτα αποψιλωθούν από κάθε χρήσιμο εξάρτημα που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε άλλα ομοίτυπα επιχειρησιακά αεροσκάφη, περιορίζονται πια στις ασκήσεις πυρσβεστικής/διάσωσης και στη λειτουργία τους ως παραπληντικοί στόχοι σε περίπτωση αεροπορικής προσβολής της Πτέρυγας σε καιρό πολέμου.

Τον Δεκέμβριο του 2005 η 337ΜΠΚ απέσυρε τα F-4E SRA που διέθετε. Αρκετά Phantom μεταφέρθηκαν πετώντας σε άλλες Μονάδες (111ΠΜ, 115ΠΜ, 117ΠΜ, 130ΣΜ, 135ΣΜ) κυρίως για μουσειακή χρήση αλλά και για να αποσυμφορηθεί ο διογκούμενος πληθυσμός των εκτός ενεργείας αεροσκαφών στην 110ΠΜ.

RF-4E «3507», ένα από τα RF-4E της Luftwaffe που χρησιμοποιήθηκαν εξ αρχής ως πιγρή ανταλλακτικών.

«Γερμανικό» RF-4E «69-7476» (τελευταία πτήση 20/10/2008), δίχως σύστημα προσγείωσης και παραλλαγή τύπου Βιετνάμ.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΟΠΜ, εκτός ενεργείας αεροσκάφη

Πέντε από τους τύ-
πους αεροσκαφών
που σημάδεψαν την
ιστορία της 110 ΠΜ:
RF-5A, F-5A, T-33A,
RF-4E, F-4E.

F-5A «64-13376» είναι πρώην αεροσκάφος της Βασιλικής Νορβηγικής Αεροπορίας.

Παρά την απόσυρση, τέσσερα αεροσκάφη συνέχισαν να χρησιμοποιούνται μέχρι το μέσο του 2006 για κάποιες ανάγκες δοκιμών συστημάτων της ΠΑ, πριν εγκαταλείψουν την 110ΠΜ και αυτά πετώντας με προορισμό την 113ΠΜ και την 117ΠΜ. Η τιμή της τελευταίας πτήσης ανήκει στο F-4E SRA «67-0345» που απογειώθηκε στις 29/5/2006 από την 110ΠΜ με προορισμό την 113ΠΜ. Από τα εννέα F-4E SRA που παρέμειναν στην 110ΠΜ τα επτά βρίσκονται σε απόθεση με τα υπόλοιπα δύο σε έκθεση, όπως προαναφέρθηκε.

Εδώ και είκοσι τρία χρόνια στην 110ΠΜ βρίσκονται εκτός ενεργείας τέσσερα από τα είκοσι επτά RF-4E που παρέλαβε μεταχειρισμένα η ΠΑ από τη Luftwaffe. Αυτά δεν πέταξαν ποτέ με τα ελληνικά χρώματα και διατήρησαν στις στράκτους τους το αριθμητικό σύστημα κωδικοποίησης της Luftwaffe («3507», «3513», «3546», «3589»). Χρησιμοποιήθηκαν εξ αρχής ως πηγή ανταλλακτικών, ίσως και ως εκπαιδευτικά βοηθήματα, φέροντας ελληνικό εθνόσημο μόνο στο κάθετο σταθερό.

Τα συντροφεύουν δύο ακόμη πρώην γερμανικά RF-4E, το «69-7476» (τε-

Lockheed F-104G Starfighter «61-12601», με c/n 4001 αποτελεί το πρώτο «G» που κατασκευάστηκε.

RF-4E «69-7482» που αξιοποιήθηκε με κλασική παραλλαγή Luftwaffe.

λευταία πτήση 20/10/2008), δίχως σύστημα προσγείωσης και παραλλαγή τύπου Βιετνάμ, και το «69-7482» με κλασική παραλλαγή Luftwaffe. Για το τελευταίο αξίζει να σημειωθεί ότι αποτελεί ουσιαστικά το πρώτο επετειακό RF-4E της ΠΑ που άρχισε να βάφεται με διάκοσμο για τα πενήντα χρόνια της 348ΜΤΑ, το οποίο γιορτάστηκαν τον Οκτώβριο του 2003. Η βαφή δεν έμελλε να ολοκληρωθεί ποτέ και κυριολεκτικά ακυρώθηκε στο παραπάνω. Τα μοιρόσημα της 348 που είχαν ήδη βαφεί πίσω από τα εθνόσημα της στράτευς καλύφθηκαν με χρώμα παραλλαγής, με τα «χρωματικά μπαλώματα» να είναι εμφανή μέχρι σήμερα. Το «69-7482» πραγματοποιεί την τελευταία του πτήση στις 19/7/2004. Δύο χρόνια μετά με τα ίδια επετειακά χρώματα δι-

ακοσμήθηκε το RF-4E «69-7519» που παρουσιάστηκε στο RIAT 2005 και απέσπασε πολύ κολλασκευτικά σχόλια για τον διάκοσμό του! Μιας και αναφερόμαστε στα RF-4E, καλό είναι να επισημάνουμε ότι θα πρέπει να υπάρξει πρόνοια συντήρησης και διατήρησης τουλάχιστον ενός «αμερικάνικου» RF-4E, δηλαδή αεροσκάφους από την παρτίδα των οκτώ φωτοαναγνωριστικών που παραλήφθηκαν το διάστημα «1978-1980». Ένα τέτοιο αεροσκάφος είναι σίγουρα παραπάνω από καλοδεχούμενο στο Μνημείο Ιεσόντων της 110ΠΙΜ!

Επτά F-5A Freedom Fighter και τέσσερα RF-5A, αεροσκάφη που κατά κύριο λόγο επιχειρούσαν με την 349ΜΤΑ-ΜΑΗ, βρίσκονται σε απόθεση σε διάφορα μέρη της Βάσης. Από αυτά, το F-5A «64-13376» είναι πρώην αεροσκάφος της Βασιλικής Νορβηγικής Αεροπορίας (KNL) που ήλθε στην Ελλάδα στη 1/5/1986 και τέθηκε σε απόθεση τον Μάιο του 1993. Σήμερα χρησιμοποιείται για ασκήσεις πυρόσβεσης/διάσωσης. Η πολύχρονη έκθεση στα στοιχεία της φύσης έχει οδηγήσει στο πλήρες ξεθώριασμα των serial numbers σε αρκετά F-5A. Αυτά, σε συνδυασμό με την αλλοπαγή καλυπτρών μεταξύ αεροσκαφών -στις οποίες αναγράφεται καθαρά το serial number- μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένη αναγνώρισή τους. Για παράδειγμα, στο F-5A «64-13376» το μοναδικό στοιχείο αναγνώρισης που

F-4E «68-0363»

Άλλο ένα «αμερικανικό» RF-4E, το «77-1764».

«Αμερικανικό» RF-4E «77-1762»

διακρίνεται είναι το serial number «68-9054» στην καλύπτρα. Το F-5A όμως που φέρει αυτόν τον αριθμό βρίσκεται σε έκθεση στην Ελάτεια Λοκρίδος... με καλύπτρα κάποιου άλλου αεροσκάφους! Το ίδιο συμβαίνει και με το F-5A «70-1399», στην καλύπτρα του οποίου αναγράφεται ο αριθμός «69-7105» που ανήκει σε F-5A και εκτίθεται στην 115ΠΜ στην Κρήτη. Δύο T-33A Shooting Star («58-0602», «58-0639»), ένα LTV (Vought) A-7E Corsair II («160857»), ένα Lockheed F-104G Starfighter («61-2601») και το πρόσθιο τμήμα της στράκτου μαζί με τις πτέρυγες του RF-84F «51-11294» συμπληρώνουν την εικόνα των εκτός ενεργείας αεροσκαφών σ' αυτήν την ιστορική Πτέρυγα Μάχης.

Ανάμεσα σ' αυτά τα ξεγραμμένα και φθαρμένα σκαριά της ΠΑ υπάρχει ένα διαμάντι με παγκόσμια αεροπορική ακτινοβολία! Πρόκειται για το Lockheed F-104G

Πίνακας εκτός ενεργείας αεροσκαφών 110 Πτέρυγας Μάχης, 140 ΣΕΠΗΠ, ΑΤΑ

F-4E Phantom II	RF-4E	RF-84F Thunderflash
67-0377	69-7454 (3507 GAF)	51-11294
68-0363	69-7460 (3513 GAF)	52-7470 (140 ΣΕΠΗΠ)
68-0381	69-7464	52-8728
68-0408	69-7476	52-8736
68-0426	69-7482	53-7588
68-0444	69-7486	53-7683
68-0481	69-7491	RF-84F Thunderflash
68-0506	69-7493 (3546 GAF)	53-7050
68-0517	69-7507	F-84G Thunderjet
F-5A Freedom Fighter	69-7519 (140 ΣΕΠΗΠ)	51-9752
63-8430	69-7531 (3584 GAF)	Canadair CL-13 Sabre Mk.2, F-86E (M)
64-13376	69-7535	19409
65-10566	77-1762	
66-9209	77-1764	RF-5A
68-9064	F-104G Starfighter	69-7164
68-9083 (ATA)	61-2601	69-7165
68-9066	6668 (ATA)	70-1617
70-1399	RF-104G	70-1619
T-33A Shooting Star	6692	70-1620 (140 ΣΕΠΗΠ)
52-9561 (Κάθετο σταθερό)	F-102A Delta Dagger	
52-9913	56-1232	
53-5494	A-7E Corsair II	
58-0602	159285	
58-0639	160857	

F-5A «68-9064» & «70-1399»

«Μισό» RF-4F «51-11294»

RF-5A «69-7164»

Starfighter «61-12601». Με αριθμό κατασκευής c/n 4001 αποτελεί σε παγκόσμια κλίμακα το πρώτο «-5» F-104 που κατασκευάστηκε και βρίσκεται τουλάχιστον από τον Αύγουστο του 1990 στην 110ΠΜ. Μια παραμόρφωση της ατμόσφαιρας ανάμεσα στο αλεξήνεμο και τον κώνο του ραντάρ μαρτυρά ίσως κάποιο συμβάν που το έβγαλε εκτός ενεργείας μακριά από το σπίτι του, την 116ΠΜ. Δυστυχώς όλα αυτά τα χρόνια δεν υπήρξε καμία κίνηση για τη συ-

ντήρηση και έκθεσή του, ούτε καν για την υποτυπώδη προστασία του από τα στοιχεία της φύσης. Ελπίζουμε ότι τόσο η 110ΠΜ όσο και το Μουσείο ΠΑ θα μπορούσαν να δώσουν σ' αυτόν τον ιστορικό αεροπορικό θησαυρό την ευκαιρία να επιβιώσει μέσα από την έκθεσή του με ελληνικά εθνόσημα ή ακόμα και με τα χρώματα πρωτοτύπου της Lockheed, για να θυμίζει σε όλους την τεράστια αξία του. **Π60**

Συλλογή F-4ESRA σε εναπόθεση.

RF-5A «70-1619»

